

การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนรู้

เล่ม 3

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ

เพื่อการเรียนรู้

เอกสารลำดับที่ ๘๒/๒๕๔๓

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ส่วนกลางและพัฒนาระบบการศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-7797-37-2

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ
เพื่อการเรียนร่วม

(The Implementation of Inclusive Whole School Approach)

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ 2543

ISBN 974-7797-37-2

กรมส่งเสริมการศึกษา
สช.บ.

คำนำ

การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนทุกกลุ่ม สำหรับกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษถือเป็นนโยบายสำคัญ ที่จะให้กลุ่มเด็กดังกล่าวได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสม โดยมีหลักการที่จะให้พื้นที่พัฒนางานตามความต้องการจำเป็น ส่วนกลางนำเสนอนวัตกรรมและร่วมพัฒนางานในพื้นที่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้นำเสนอแนวคิดในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ซึ่งคาดหวังว่าจะช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาการจัดการเรียนร่วมได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะทดลองดำเนินงานในโรงเรียนที่อาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรม โดยยึดหลักการของการร่วมพัฒนาและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องเหมาะสมกับเงื่อนไขและบริบทของแต่ละโรงเรียน สู่การพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ ที่เอื้อประโยชน์กับเด็กทุกคน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
ส่วนที่ 1	ความจำเป็นในการพัฒนา 1
ส่วนที่ 2	แนวคิด และหลักการการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ 6
	ความน่า 6
	เป้าหมายการพัฒนา 7
	ยุทธศาสตร์การพัฒนา 7
	เกณฑ์ในการดำเนินงาน 8
	การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ 11
ส่วนที่ 3	แนวดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อ 37
	การเรียนรู้ร่วม
	การบริหารจัดการ 37
	การจัดการเรียนรู้ 55
ส่วนที่ 4	กิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อ 66
	การเรียนรู้ร่วม
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	71
	ตัวอย่างธรรมนูญโรงเรียนพญาไท 72
	รายชื่อคณะทำงานจัดทำเอกสาร 84

ส่วนที่ 1 ความจำเป็นในการพัฒนา

ปัจจุบันการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียน ได้ถูกนำมาพิจารณาทั้งในเรื่องของสิทธิ โอกาส คุณภาพในการจัด และบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้มีศักยภาพเพียงพอในการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ

ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 อันเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มีเจตนาให้การศึกษาเป็น เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน คุ่มครองสิทธิ สร้างความเสมอภาค ให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และรัฐจะต้องจัดการศึกษา ให้กับทุกคน ทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเด็กพิการหรือด้อยโอกาสกลุ่ม ต่าง ๆ

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ใน มาตรา 10 วรรคสอง และวรรคสามว่า

มาตรา 10 วรรคสอง

“การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ”

มาตรา 10 วรรคสาม

“การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น”

มีหลักการจัดการศึกษาที่ต้องยึดหลักว่า

ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

จากข้อกำหนดดังกล่าว การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงถือเป็นหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา ที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

2. แนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในอนาคต

แนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แห่งสหประชาชาติ และสิทธิเด็ก ที่มุ่งเน้นให้จัดการศึกษาสำหรับเด็ก และเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ และเน้นเด็กเป็น ศูนย์กลาง โดยมีหลักการพื้นฐานว่า เด็กควรเรียนด้วยกันเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคต่างๆ โรงเรียนต้องยอมรับ และตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งรูปแบบและระดับของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การประกันคุณภาพการศึกษา โดยผ่านการใช้หลักสูตรการจัดระเบียบ การบริหาร ยุทธศาสตร์การสอน การใช้ทรัพยากร การมีส่วนร่วม ของชุมชน และการจัดบริการสนับสนุนที่เป็นลำดับและต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับระดับขั้นของความต้อการพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 4)

3. เงื่อนไขและข้อจำกัดในการดำเนินงาน

ที่ผ่านมาแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะกำหนดเป็นนโยบายในเรื่องการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ พยายามปรับเปลี่ยนแนวทาง วิธีการทำงาน การแก้ไขปัญหา รวมทั้งการสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาและข้อจำกัดของ

การจัดการเรียนร่วมในภาพรวมยังคงเป็นปัญหาในเรื่องของการขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง การมีเจตคติที่ไม่ดีและไม่ยอมรับเด็ก การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลเด็ก การขาดแคลนทรัพยากรทั้งในด้านงบประมาณ ครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญที่จะร่วมวินิจัยเด็ก โรงเรียนยังต้องการผู้เชี่ยวชาญที่จะให้คำแนะนำปรึกษาและการสนับสนุนในด้านต่างๆ การประสานเครือข่ายที่อยู่ในวงจำกัด และจากการศึกษาวิจัยสภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าภายใต้ภาวะจำกัดเหล่านี้ ยังมีโรงเรียนที่สามารถจัดการเรียนร่วมได้ประสบผลสำเร็จเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่าผู้บริหารให้ความสนใจ ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความอดทน เสียสละ และทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ให้การสนับสนุนช่วยเหลือเป็นอย่างดี ภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่ต่างกันตามสภาพของแต่ละพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543 : 60)

จากปัจจัยดังกล่าวโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กทุกคน จึงต้องเตรียมพร้อมที่จะรับพันธกิจที่โรงเรียนจะต้องเป็นผู้ปรับเปลี่ยนทุกองค์ประกอบของโรงเรียน ให้สอดคล้องเหมาะสมกับความแตกต่างและความต้องการของเด็กแต่ละบุคคลเพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพดังกล่าว

การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม การบูรณาการและการเรียนรู้ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการทรัพยากร และอื่นๆ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าทั้งกับเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสอดคล้องกับหลักการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ

ส่วนที่ 2 แนวคิดและหลักการ การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนรู้ร่วม

ความนำ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีความต้องการทางการศึกษาและความช่วยเหลือแตกต่างจากเด็กปกติ เนื่องจากสาเหตุความบกพร่องของร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และรวมถึงเด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่าปกติ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติได้ ดังนั้น การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงต้องจัดให้เหมาะสมกับความ ต้องการและความสามารถ เพื่อการประกันโอกาสทางการศึกษาขั้น พื้นฐานให้สามารถพัฒนาตามศักยภาพทั้ง 4 ด้าน จนสามารถเรียนรู้ ช่วยเหลือตนเอง และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยการจัดให้ เรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งแนวทางที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการ ศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการทรัพยากรต่างๆ เข้าสู่ระบบการดำเนินงานปกติ และให้บุคลากรผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอน และกระบวนการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาโรงเรียนทั้ง ระบบ (Whole School Approach : WSA) ตามหลักยุทธศาสตร์การ มีส่วนร่วม (Participation) การบูรณาการ (Integration) การเรียนรู้ (Learning)

เป้าหมายการพัฒนา

การพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียนประถมศึกษา ตามแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพ เป็นพลเมืองดี เป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

การพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนรู้ เน้นพัฒนาคุณลักษณะเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เป็นบุคคลที่เก่ง ดี และมีความสุข โดยกำหนดยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนา 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วม (Participation) การบูรณาการ (Integration) และการเรียนรู้ (Learning) เรียกโดยย่อว่า PIL

การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการคิด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
5. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การดำเนินงาน

การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การสอดแทรก เชื่อมโยง และผสมผสานการจัดการเรียนร่วมเข้าไปในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นระบบงานปกติของโรงเรียนทั้ง 6 งาน เพื่อนำโรงเรียนไปสู่การ ประกันคุณภาพการศึกษา โดยยึดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนและงาน หรือกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนทั้งระบบ

การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัด การเรียนร่วมได้รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เข้าใจภาพรวมของข้อมูลที่ได้รับรู้และ ปรับเปลี่ยนแนวคิดแนวทางการดำเนินงาน สามารถดำเนินการจัดการ การเรียนร่วมได้อย่างต่อเนื่องจนเกิดการปฏิบัติที่เป็นส่วนหนึ่งของการ ดำเนินงานหรือกิจกรรมปกติในระบบโรงเรียน (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1)

เกณฑ์ในการดำเนินงาน

ในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วมตามยุทธศาสตร์ PIL มีหลักเกณฑ์การพิจารณาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม ได้ดังนี้ (โครงการรุ่งอรุณ, 2542 : 14-15)

1. **บูรณาการเข้าสู่ระบบงานปกติ (Built-in)** ดำเนิน งานโดยให้การเรียนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติ ไม่ใช่เป็น การะเพิ่มเติมหรืองานเฉพาะกิจ

2. **ดำเนินงานครบวงจร (Complete Cycle)** ดำเนินงาน โดยให้การเรียนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามปกติ ทั้งการบริหารงาน 6 งาน เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน การ ประกันคุณภาพการศึกษา และงานหรือกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียน ตั้งแต่การคิดวางแผนถึงการประเมินผลการดำเนินงาน

3. **ครอบคลุมทุกส่วนของระบบ (Total Development)**
ดำเนินงานโดยให้การเรียนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของทุกองค์ประกอบของระบบโรงเรียน ไม่ใช่แยกออกเป็นโครงการเอกเทศ โครงการเฉพาะกิจ และสัมพันธ์กันเพียงด้านใดด้านหนึ่งของระบบโรงเรียน

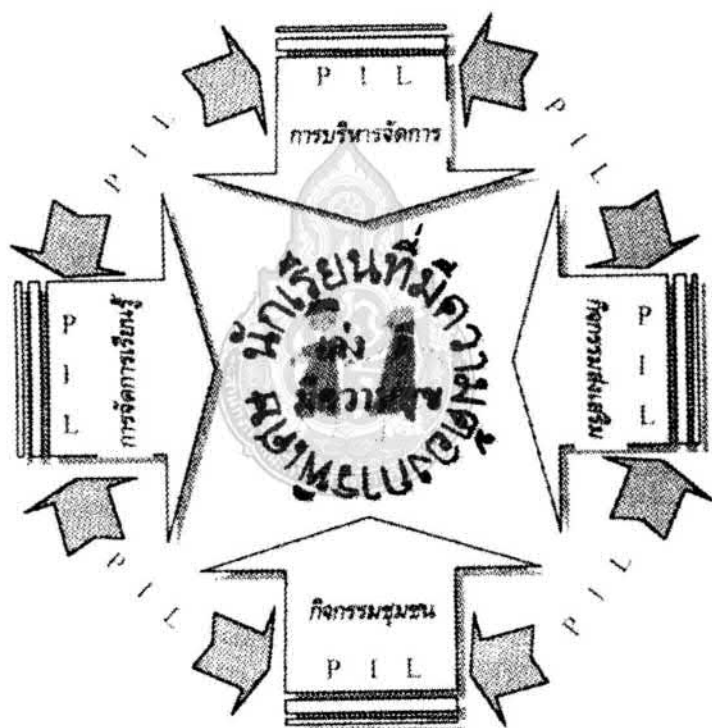
4. **มีปัจจัยพื้นฐานเอื้ออำนวย (Basic Requirements)**
ดำเนินงานโดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ระบบการทำงาน กระบวนการทำงานของบุคลากร และพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางด้านกายภาพของโรงเรียน เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทในโรงเรียนและสอดคล้องกับการดำเนินงานในระบบปกติของโรงเรียน

5. **กระตุ้นและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (Self Development)**
ดำเนินงานโดยกระตุ้นให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการเรียนร่วม สามารถประเมินและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จนเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและหน่วยงาน

6. **เข้าใจ ยอมรับ และมีส่วนร่วม (Full Participation)**
ดำเนินงานโดยให้บุคลากรทุกฝ่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน บนพื้นฐานของความเข้าใจการยอมรับและตระหนักด้วยความรับผิดชอบต่อการเรียนร่วม

แผนภูมิที่ 1 การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วม
THE IMPLEMENTATION OF INCLUSIVE WHOLE SCHOOL APPROACH

การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ

(Whole School Approach : WSA)

ความหมาย

การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach : WSA) หมายถึง การดำเนินการเพื่อจัดตั้ง ปรับปรุงและ/หรือเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดผลที่คาดหวังตามเป้าหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง โดยดำเนินการอย่างครอบคลุมทุกองค์ประกอบของโรงเรียนในทุกขั้นตอนของกระบวนการและอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย (โครงการรุ่งอรุณ, 2542 : 11)

การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วม จึงเน้นการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (WSA) เพื่อให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในทุกองค์ประกอบในระบบการจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียน และครอบคลุมทุกขั้นตอนของกระบวนการ โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมในกระบวนการทุกขั้นตอน

องค์ประกอบ

ในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วม มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ

1. การบริหารจัดการ
2. การจัดการเรียนรู้
3. กิจกรรมส่งเสริม
4. กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

แนวดำเนินการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วม

การบริหารจัดการ เป็นบทบาทหน้าที่ที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน นิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมิน แก้ไข พัฒนา ปรับปรุง การดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ในระบบโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการ ศึกษาตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย

1. กำหนดนโยบายการเรียนร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียน
2. กำหนดโครงการเรียนร่วมในแผนปฏิบัติการ
 - 2.1 การสำมะโนนักเรียน/การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ
 - 2.2 การประชาสัมพันธ์
 - 2.3 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
 - 2.4 การรับ คัดแยก ส่งต่อเด็ก
 - 2.5 การจัดวางตัวบุคคลและการพัฒนาบุคลากร
 - 2.6 การจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
 - 2.7 การกำกับ ติดตาม นิเทศ
 - 2.8 การประเมินและรายงาน
3. การจัดการเรียนร่วมในลักษณะ “สหกิจ”

การจัดการเรียนรู้ เป็นบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน ที่มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักการ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และสามารถพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายเหมาะสม

ตามศักยภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล
2. การวางแผนพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล
 - 2.1 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
 - 2.2 แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
3. การประเมิน ปรับปรุง และรายงาน

กิจกรรมส่งเสริม เป็นกิจกรรมที่บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย

1. บรรยายภาคกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน โดยเน้นการร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ

2. สนับสนุนให้มีชมรม ชุมนุม กลุ่มสนใจ

กิจกรรมส่งเสริมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยปกติ กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมประจำสัปดาห์ กิจกรรมประจำภาคเรียน กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมพิเศษต่างๆ และกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น กิจกรรมโครงการสนับสนุนการเรียนการสอนต่างๆ การเข้าค่ายพักแรม การแข่งขันกีฬา กิจกรรมชุมชน ชุมนุม กลุ่มสนใจ เป็นต้น

กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอน และเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน และชุมชน มุ่งขยายการเรียนรู้เข้าสู่ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ดังนี้

1. ด้านงบประมาณ
2. ด้านการพัฒนาเด็ก
3. ด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
4. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แนวดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้ร่วมตามองค์ประกอบของการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบจะต้องสอดคล้อง และสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานปกติ และแต่ละองค์ประกอบจะต้องดำเนินการตามยุทธศาสตร์ PIL กล่าวคือ การบริหารจัดการในงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษเรียนร่วม จะต้องให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอน และดำเนินงานในระบบการปฏิบัติงานปกติจนสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ก็เช่นเดียวกัน (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2)

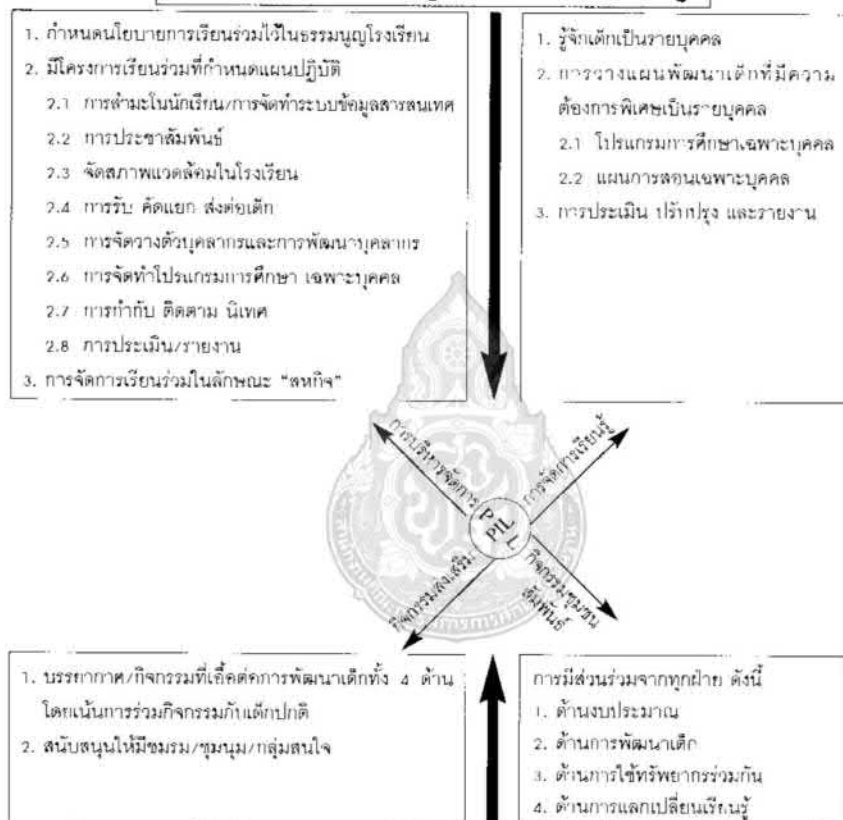
การวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานพัฒนาทั้งระบบโรงเรียนการเรียนรู้ร่วม โดยเทคนิค SWOT (Strength Weakness Opportunity Threat)

จากการวิเคราะห์ภาระงานโดยเทคนิค SWOT และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของงานทั้ง 4 ด้าน ดังแสดงในตาราง

แผนภูมิที่ 2 การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วม THE IMPLEMENTATION OF INCLUSIVE WHOLE SCHOOL APPROACH

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

การมีส่วนร่วม การบูรณาการ การเรียนรู้

เกณฑ์ในการดำเนินการ

บูรณาการเข้าสู่ระบบงานปกติ	ดำเนินงานครบวงจร	ครอบคลุมทุกส่วนของระบบ	มีปัจจัยพื้นฐานเอื้ออำนวย	กระตุ้นและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง	เข้าใจ ชอมรับ และมีส่วนร่วม
----------------------------	------------------	------------------------	---------------------------	---------------------------------	-----------------------------

ตารางวิเคราะห์ แนวทางการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วม

1. ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
1. กำหนดนโยบาย การเรียนร่วมไว้ ในธรรมนูญ โรงเรียน	1. การมีส่วนร่วม 2. เป็นแนวทางการบริหาร งานในอนาคต	ไม่มีการปรับ/ ทบทวน ธรรมนูญ โรงเรียน	เปิดโอกาสให้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	บุคลากรทุกฝ่ายไม่ได้ เข้ามามีส่วนร่วม
2. กำหนดโครงสร้าง เรียนร่วมใน แผนปฏิบัติ 2.1 การสำมะโน นักเรียน	รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล, รู้จำนวนเด็ก และประเภทเด็ก	ข้อมูล ไม่ครบถ้วนและ ไม่เป็นปัจจุบัน	พัฒนาเด็กได้ตาม สภาพจริง	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การบริหารจัดการ	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
2.2 การประชาสัมพันธ์	1. ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกัน และมีส่วนร่วมมากขึ้น 2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนมากขึ้น	1. ประชาสัมพันธ์ไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม 2. ใช้งบประมาณสูง	1. ใช้สื่อเทคโนโลยีหลากหลาย และเอื้อต่อการประชาสัมพันธ์ 2. มีกฎหมายรองรับเรื่องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ไม่ทั่วถึง และไม่ครอบคลุม
2.3 จัดสภาพแวดล้อมฯ (อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก)	1. มีสิ่งอำนวยความสะดวกเอื้อต่อการเรียนรู้ 2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการอำนวยความสะดวก	1. สิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เอื้อกับบุคคลทุกประเภท	1. สังคมเห็นความสำคัญของคนพิการมากขึ้น	การออกแบบ สิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ได้กับบุคคลทุกประเภท

การบริหารจัดการ	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
	3. ผู้ปกครองมีความมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตรหลาน และลดความวิตกกังวล 4. ชุมชนให้การยอมรับ ฟังพอใจ และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนมากขึ้น	2. ใช้ไม่คุ้มค่า กับกร ดงทุน	2. มีกฎหมายรองรับเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกถือ และบริการ	
2.4 การรับคัดแยก ส่งต่อ/จัดเข้า ห้องเรียน	1. สะดวกในการบริหารจัดการ 2. เด็กได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ	ขาดเครื่องมือ และผู้เชี่ยวชาญ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลายหน่วยงานที่มี บทบาทหน้าที่ในการ คัดแยกเด็ก พร้อมให้ความช่วยเหลือ	บางพื้นที่ขาดเครื่องมือ และผู้เชี่ยวชาญ

การบริหารจัดการ	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
2.5 การจัดวางตัวบุคลากร และการพัฒนาบุคลากร	1. บุคลากรปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ 2. บุคลากรมีขวัญกำลังใจ 3. มีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ	1. ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความ ความสามารถเฉพาะทาง 2. บุคลากรมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ร่วม	1. บุคลากรได้รับเงิน พ.ค.ศ. กรณียื่นร่วมและมีควมก้าวหน้าในวิชาชีพ 2. มีกฎหมายรองรับในการพัฒนาบุคลากร	1. บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง 2. บุคลากรไม่ได้ปฏิบัติงานที่ตรงตามความรู้ความสามารถ

การบริหารจัดการ	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
2.6 การจัดทำ โปรแกรมการ ศึกษาเฉพาะ บุคคล ในรูป คณะกรรมการ	1. สะดวกในการบริหาร จัดการ 2. เด็กได้รับการพัฒนา ตามศักยภาพ	บุคลากรขาด ความรู้ความ เข้าใจในการ จัดทำโปรแกรม การศึกษา เฉพาะบุคคล	1. ผู้ปกครอง และ สังคมตระหนัก ถึงความสำคัญ ของการเรียน- ร่วม 2. มีกฎหมาย รองรับเรื่องการ จัดทำโปรแกรม การศึกษา เฉพาะบุคคล	1. การคัดแยกเด็กไม่ ถูกต้อง 2. การจัดทำโปรแกรม การศึกษาเฉพาะ บุคคลโดยผู้สอน เพียงคนเดียว

การบริหารจัดการ	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
2.7 การกำกับ ติดตาม นิเทศ	1. บุคลากรมีความมุ่งมั่นใน การปฏิบัติงาน 2. มีขวัญกำลังใจ	1. ขาดเครื่องมือ 2. บุคลากร ขาดความ ตระหนัก ในเรื่องการ นิเทศ 3. ผู้นิเทศขาด ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการ ศึกษาพิเศษ	นโยบายของ หน่วยเหนือเอื้อ ต่อการดำเนินงาน	กำกับติดตาม นิเทศ อย่างต่อเนื่อง

การบริหารจัดการ	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
2.8 การประเมิน/รายงาน	1. มีข้อมูลในการพัฒนา 2. รู้จุดเด่น จุดด้อย 3. หน่วยงานทุกระดับมีข้อมูลตรงกัน	1. คุณภาพเครื่องมือ 2. ความเข้าใจในการประเมิน 3. ไม่มีความรู้ในการจัดทำรายงาน	มีกฎหมายรองรับเรื่องการประเมินภายนอก ภายใน และการรายงาน	บุคลากรมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการประเมิน

การบริหารจัดการ	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
3. การจัดการเรียน ร่วมในลักษณะ “สหกิจ”	1. การบริหารจัดการสะดวก 2. ไม่เป็นภาระแก่โรงเรียน 3. นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษได้รับการอย่าง มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ 4. นักเรียนได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับความต้องการพิเศษ	1. งบประมาณ จำกัด (สิ้นเปลือง งบฯ) 2. เป็นภาระ แก่ผู้ ปกครอง 3. ข้อจำกัด เรื่องพื้นที่ (ห่างไกล)	นโยบายที่สนับสนุนการบูรรวม สนับสนุนการสร้าง เครือข่ายระหว่าง โรงเรียน	การคัดแยกเด็กที่ไม่ถูกต้อง

2. การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
1. รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล (ข้อมูลส่วนตัวเด็ก)	1. ประโยชน์ต่อการทำ IEP 2. คัดแยกเด็กได้ (ถูกต้องชัดเจน) 3. ส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4. ได้รับการบริการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษบางประเภทขาดโอกาสที่จะได้เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนที่ต้องการ	เด็กได้รับการพัฒนาตรงตามความต้องการพิเศษ	1. การได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน การคัดแยกเด็กผิด 2. การวินิจฉัยและการคัดแยกเด็ก 3. เครื่องมือที่ใช้ไม่เหมาะสม

การจัดการเรียนรู้	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
	2. ในชุมชนที่ ห่างไกล ขาดผู้ เชี่ยวชาญ เฉพาะทาง วินิจัยเด็ก	3. ผู้นำชุมชน ให้ความ ช่วยเหลือ ในการ พัฒนา ระบบ ข้อมูลน้อย		

การจัดการเรียนรู้	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
2. การวางแผน พัฒนาเด็กที่มี ความต้องการ พิเศษเป็น รายบุคคล	1. การรู้จักเด็ก การใช้สื่อ การประเมินผล หลักสูตร และพื้นฐานครอบครัว 2. สอนได้ตามสภาพความ เป็นจริง 3. ผู้เรียนสามารถพัฒนา ครบทุกด้านตามศักยภาพ และสามารถช่วยเหลือ ตนเองได้ 4. สามารถอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข 5. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความมั่นใจ	1. มีภาระงาน เพิ่มขึ้น 2. บุคลากร ขาดความ เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน 3. ในบางพื้นที่ โรงเรียน ยังไม่มีคู่มือ ผ่านการ อบรม	1. ผู้ปกครองมี ความรู้ความ- เข้าใจเด็ก และสามารถ ช่วยเหลือเด็กได้ มากขึ้น 2. การเรียนรู้ การ สนับสนุนจาก องค์กรต่างๆ	1. การส่งต่อผู้เรียน ระหว่างระดับการ ศึกษา 2. การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของเด็ก ปกติ 3. การผลักรวบรวมให้ โรงเรียน ครูแกนนำ รับผิดชอบมากขึ้น

การจัดการเรียนรู้	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
2.2 แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ดำเนินการตามแผน	1. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครบทุกด้านตามศักยภาพ และสามารถช่วยเหลือตนเอง 2. ผู้สอนได้รับผลตอบแทน มีแรงจูงใจมากขึ้น	ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน	ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถช่วยเหลือเด็กได้มากขึ้น	1. การนำเด็กพิเศษหลายประเภทอยู่ร่วมกัน 2. การคาดหวังเด็กสูงเกินความสามารถของเด็ก 3. จุดประสงค์ใน IIP ไม่สอดคล้องกับ IEP

การจัดการเรียนรู้	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
3. การประเมิน ปรับปรุง และ รายงาน	1. ได้รับความก้าวหน้าของเด็ก 2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ครบทุกด้านตามศักยภาพ และสามารถช่วยตนเองได้ 3. ชุมชนให้การยอมรับและ พึงพอใจและให้ความร่วม- มือกับโรงเรียนมากขึ้น 4. ผู้บริหาร ผู้สอนได้รับ ผลตอบแทน มีแรงจูงใจ มากขึ้น 5. ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ในการเลี้ยงดูบุตรหลาน และช่วยลดความวิตกกังวล	1. การวัดและ ประเมินผล ไม่สอดคล้อง- คล้อยกับ สภาพจริง 2. เครื่องมือ วิธีประเมิน ไม่เหมาะสม- สมกับการ ประเมินผล	1. นโยบาย กระทรวง กำหนดรองรับ ไว้ชัดเจน 2. สื่อสารมวลชน เห็นความสำคัญ มากขึ้น 3. ไม่นำผลการประเมิน ของเด็กพิเศษไป เปรียบเทียบกับเด็ก ปกติ	1. การประเมิน รายงานไม่สอดคล้อง ตามสภาพจริง ไม่ยึดการวัด ประเมินผล แบบเด็กปกติ 3. ไม่นำผลการประเมิน ของเด็กพิเศษไป เปรียบเทียบกับเด็ก ปกติ

การจัดการเรียนรู้	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
		3. เน้นผลสัมฤทธิ์มากกว่าพัฒนาการของเด็ก 4. ไม่นำผล	การประเมิน ไปปรับปรุงพัฒนา	

3. กิจกรรมส่งเสริม

กิจกรรมส่งเสริม	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
1. บรรยายภาค/ กิจกรรมที่เอื้อต่อ การพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน โดยเน้น การร่วมกิจกรรม กับเด็กปกติ	1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ สามารถอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข 2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ครบทุกด้าน 3. ชุมชนให้การยอมรับและ พึงพอใจและให้ความร่วม- มือกับโรงเรียนมากขึ้น 4. ผู้ปกครองมีความมั่นใจใน การเลี้ยงดูบุตรหลานและ ช่วยลดความวิตกกังวล	1. การบริหาร จัดการ ยุ่งยาก บุคลากร ในโรงเรียน มีภาระ มากขึ้น 2. งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ไม่เพียงพอ	1. มีเครือข่าย การเรียนรู้ การ สนับสนุนจาก องค์กร และ หน่วยงานต่างๆ มากขึ้น 2. ผู้ปกครองมี ความรู้ ความ เข้าใจเด็กมาก ขึ้น และมีส่วน ร่วมในกิจกรรม	1. กิจกรรมบางอย่าง ไม่เหมาะกับเด็กที่มี ความต้องการพิเศษ บางประเภท 2. ความปลอดภัยของ เด็ก 3. การล่อลวงจากเด็ก ปกติ 4. การผลักภาระให้ โรงเรียนและครูการ ศึกษาพิเศษรับผิดชอบ มากเกินไป

กิจกรรมส่งเสริม	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
		3. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ เกี่ยวกับความปลอดภัย เฉพาะด้าน ในพื้นที่ เช่น ครู แก้วเกษกร- พุด ฯลฯ	3. สื่อสารมวลชน, กระแสสังคม ให้การยอมรับ และเห็นความ สำคัญ	

กิจกรรมส่งเสริม	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
2. สนับสนุนให้มี ชมรม/ชุมนุม กลุ่มสนใจ	1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่าง มีความสุข	1. การบริหารจัดการ ยุ่งยาก	1. ผู้ปกครองมีความรู้ เข้าใจเด็กมากขึ้น	1. ความปลอดภัยของเด็ก
	2. ผู้ปกครองมีความมั่นใจใน การเลี้ยงดูบุตรหลาน และ ช่วยลดความวิตกกังวล	บุคลากร ในโรงเรียน มีภาระ มากขึ้น	2. สื่อสารมวลชน, กระแสสังคม ให้การยอมรับ	2. ไม่ควรนำเด็กพิเศษ หลายประเภทเรียน อยู่ร่วมกัน จะทำให้ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์
	3. ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ครบทุกด้านตามศักยภาพ 2. งบประมาณ และสามารถช่วยตนเอง ได้	สื่อ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาด ตลอดจน บุคลากร ไม่เพียงพอ	3. การเปลี่ยนแปลง นโยบายของ โรงเรียน, บุคลากร ในโรงเรียนบ่อย (การเปลี่ยนผู้บริหาร หรือครูผู้สอน) จะส่งผลให้การ พัฒนาไม่ต่อเนื่อง	
	4. ชุมชนให้การยอมรับและ พึงพอใจโรงเรียนและให้ ความร่วมมือกับโรงเรียน มากขึ้น			

กิจกรรมส่งเสริม	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
		3. ขาดการสนับสนุนและขาดแรงจูงใจ 4. ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในพื้นที่ เช่น ครูฝึกพูด ฯลฯ		4. การผลัดภาระให้โรงเรียน ครูแกนนำรับผิดชอบมากเกินไป

กิจกรรมส่งเสริม	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
		5. การจัด อาคาร สถานที่ไม่ เอื้อต่อ ผู้เรียน		

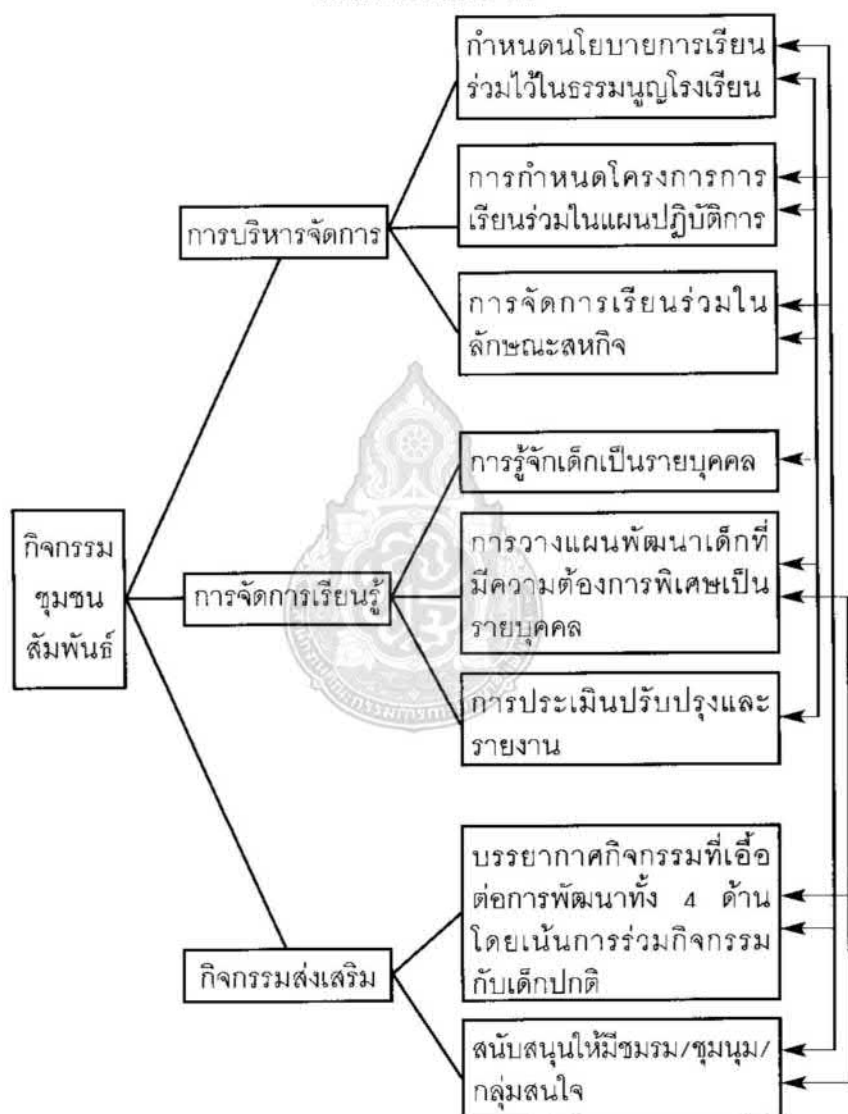

4. กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์	จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	ข้อพึงระวัง
การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย (ชุมชนองค์กรภาครัฐ และเอกชน ฯลฯ)	- ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนงบประมาณทรัพยากรจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง - ชุมชนเกิดการเรียนรู้ - ใช้งบประมาณทรัพยากรคุ้มค่า - เด็กได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ	มีความยุ่งยากในการประสานงาน	- ทุกองค์กรพร้อมให้การสนับสนุน - มีกฎหมายรองรับเรื่องการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย	การแสวงหาผลประโยชน์ของบุคคล หน่วยงานองค์กรต่างๆ

แผนภูมิที่ 3 แสดงความสัมพันธ์การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ
เพื่อการเรียนร่วม

ส่วนที่ 3 แนวดำเนินงาน พัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนรู้ร่วม

1. การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ เป็นบทบาทหน้าที่ที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน นิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมิน แก้ไข พัฒนา ปรับปรุง การดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ในระบบโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการ ศึกษาตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม ในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนรู้ร่วมได้แบ่งกิจกรรมด้านการบริหารจัดการออกเป็น 3 กิจกรรมใหญ่ๆ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายการเรียนรู้ร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียน

2. การกำหนดโครงการเรียนรู้ร่วมในแผนปฏิบัติการ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญในโครงการเรียนรู้ร่วมดังนี้

- 2.1 การสํามะโนนักเรียน
- 2.2 การประชาสัมพันธ์
- 2.3 การจัดสภาพแวดล้อม
- 2.4 การรับ คัดแยก และส่งต่อเด็ก
- 2.5 การจัดวางบุคลากรและการพัฒนา
- 2.6 การจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

2.7 การกำกับ ติดตามและนิเทศ

2.8 การประเมินและรายงาน

3. การจัดการเรียนร่วมในลักษณะ “สหกิจ” (CO-OPERATIVE)

1. กำหนดนโยบายการเรียนร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียน ความสำคัญ

การเรียนร่วมเป็นภาระงานสำคัญของโรงเรียนที่ตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิเข้ารับการศึกษอย่างเสมอภาค แต่ประชาชน ผู้ปกครองและชุมชนยังไม่มั่นใจในโอกาสและสิทธินี้ เนื่องจากโรงเรียนมีนโยบายที่ไม่ชัดเจนในการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ดังนั้น เพื่อความชัดเจนและความมั่นใจต่อทุกฝ่าย โรงเรียนจึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายการเรียนร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียน เพื่อประกาศต่อสาธารณชนให้ทราบทั่วกัน

ปัจจุบันทุกโรงเรียนจะมีธรรมนูญโรงเรียนไว้สำหรับดำเนินการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนและเป็นสัญญาประชาคมที่จะพัฒนาการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในธรรมนูญ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำ เมื่อปรากฏนโยบายการเรียนร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียน นอกจากจะแสดงถึงความมุ่งมั่นของโรงเรียนแล้วยังเป็นส่วนสำคัญที่โรงเรียนหรือผู้เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ และพัฒนาการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ความหมายและขอบข่าย

กำหนดนโยบายการเรียนรู้ร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียน หมายถึง การกำหนดแนวการดำเนินงานทางการบริหารจัดการในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ และให้การช่วยเหลือแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของตน ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามภาระหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป็นนโยบายไว้อย่างชัดเจนในธรรมนูญโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดนโยบายการเรียนรู้ร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียนไม่ควรดำเนินการเพียงลำพัง เพราะจะทำให้นโยบายนั้นไม่เป็นที่ยอมรับ และอาจประสบความล้มเหลวหรือขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นในการกำหนดนโยบาย โรงเรียนควรให้บุคคล หรือหน่วยงานที่มีความรู้ ความชำนาญ มีศักยภาพที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เช่น

ผู้บริหารโรงเรียน สามารถให้ข้อมูล จุดเด่น ข้อจำกัด และศักยภาพของโรงเรียน ตลอดจนระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ฯลฯ

ครูการศึกษาพิเศษ/ครูผู้สอน สามารถให้ข้อมูลด้านประสบการณ์ของการสอน การจัดกิจกรรม การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ฯลฯ

ผู้ปกครอง สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก พฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ความต้องการในการพัฒนาแก่เด็ก แนวทางการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

แพทย์ สามารถให้ข้อมูลสำหรับความเจ็บป่วย สุขภาพ การพัฒนา การบำบัด การฟื้นฟู และการให้คำแนะนำ

ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ จะช่วยเหลือในด้านวิชาการ การให้คำปรึกษาแนะนำ ในการจัดการเรียนการสอน

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชุมชน สามารถเสนอความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับเด็ก การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือ หรือการสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียน

ผู้นำศาสนา สามารถให้เกี่ยวกับการสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียน การประชาสัมพันธ์

หน่วยราชการองค์กรท้องถิ่น เช่น โรงเรียนอื่นๆ อำเภอ โรงพยาบาล สาธารณสุข อ.บ.ต. อ.ส.ม. สามารถให้ความร่วมมือ การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ สื่อ การบำบัดรักษา การมีส่วนร่วมในด้านวิชาการ การส่งต่อนักเรียน เป็นต้น

แนวดำเนินงาน

การกำหนดนโยบายการเรียนร่วมให้เป็นแนวทางในการดำเนินการได้อย่างราบรื่น เป็นที่ยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์แก่ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่างๆ โดยขอความร่วมมือด้านวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องดังกล่าว รวมทั้งสิทธิความเสมอภาคและโอกาสได้รับการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ความต้องการในการดำเนินการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การสัมมนา การสัมภาษณ์ หรือการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับใช้จัดทำนโยบาย

3. แต่งตั้งคณะทำงานโดยมีผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง แพทย์ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ฯลฯ ตามศักยภาพ หรือความจำเป็นของโรงเรียน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายให้เป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนความร่วมมือและการช่วยเหลือในโอกาสต่อไป

4. คณะทำงานวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำร่างกำหนดนโยบาย การเรียนร่วมของโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบของนโยบาย ดังนี้

- 4.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมายเด็กที่มาเข้าเรียน
- 4.2 จุดเน้นในการพัฒนาและการจัดการเรียนการสอน
- 4.3 เป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนร่วม
- 4.4 การปรับหลักสูตร และแผนการสอน
- 4.5 กำหนดแผนปฏิบัติการของโรงเรียน
- 4.6 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูสนับสนุน ผู้ปกครอง นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. จัดทำประชาพิจารณ์ร่างกำหนดนโยบาย ที่คณะทำงานได้ยกร่างไว้

6. คณะทำงานดำเนินการปรับนโยบาย และองค์ประกอบให้ สอดคล้องกับผลของการที่ได้ดำเนินการจัดทำประชาพิจารณ์ไว้

7. กำหนดนโยบายการเรียนรู้ร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียน เพื่อ ประกาศใช้

ข้อเสนอแนะ

1. การกำหนดนโยบายการเรียนรู้ร่วมไว้ในธรรมนูญโรงเรียน จะต้องสัมพันธ์ และสอดคล้องกับกระบวนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน

2. กรณีที่โรงเรียนได้จัดทำธรรมนูญโรงเรียนแล้ว แต่ไม่มี นโยบายการเรียนรู้ร่วมกำหนดไว้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีโอกาสได้ทบทวน แก้ไข ปรับปรุงให้มีนโยบายการเรียนรู้ร่วมกำหนดไว้อย่างชัดเจนใน ธรรมนูญโรงเรียน

3. โรงเรียนควรดำเนินการประชาสัมพันธ์นโยบายตลอดจน การให้ความรู้ คำแนะนำแก่ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจาย ข่าวของวัด หรือชุมชน การจัดทำวารสาร หรือแผ่นปลิว แผ่นพับ เสนอบทความในสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสถานีวิทยุ และการจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

4. การรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็น ความต้องการของ ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชน ไม่ควรใช้เพียงวิธีใดวิธีหนึ่ง เพียงอย่างเดียว หรือจากการกำหนดจากโรงเรียนหรือผู้สำรวจเพียง ฝ่ายเดียว ควรใช้หลายวิธีการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง

ตัวอย่างธรรมนูญโรงเรียน (ดังแสดงในภาคผนวก)

2. การกำหนดโครงการเรียนร่วมในแผนปฏิบัติการ ความสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 10 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณค่าโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ”

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กทุกคนในวัยเรียน ได้ดำเนินงานจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วม เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนได้เข้าเรียนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

โรงเรียนที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงมีความจำเป็นต้องกำหนดโครงการเรียนร่วมไว้ในแผนปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางบริหาร

จัดการให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบอันจะทำให้ผู้เกี่ยวข้อง
เข้าใจตรงกันและมีส่วนร่วมช่วยเหลือ สนับสนุนการพัฒนาการจัดการ
ศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มดังกล่าวมากขึ้น

ความหมายและขอบข่าย

การจัดทำโครงการเรียนร่วม หมายถึง การวางแผนการดำเนินงาน
งานการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนให้ครอบคลุมการบริหารจัดการ
และการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
ทุกคนในรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ
ทางการศึกษาของเด็ก ในสภาพแวดล้อมที่เด็กได้รับประโยชน์มากที่สุด
โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ขอบข่ายของโครงการเรียนร่วมประกอบด้วย การล้ามนักเรียน
นักเรียน การประชาสัมพันธ์ การจัดสภาพแวดล้อม การรับ คัดแยก
และส่งต่อ การจัดวางบุคลากรและการพัฒนา การจัดทำโปรแกรมการ
ศึกษาเฉพาะบุคคล การกำกับ ติดตาม นิเทศ และการประเมินและ
รายงาน

การมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำโครงการเรียนร่วมมีความจำเป็นที่จะต้องให้
บุคลากรทั้งในโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมคิด ร่วมวางแผน
และร่วมปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการพัฒนาที่
แท้จริงของบุคลากรทุกฝ่าย บุคลากรดังกล่าว ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น กรรมการ
สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน (ถ้ามี)

แนวดำเนินงานกิจกรรมในโครงการเรียนร่วม

(1) การสำมะโนนักเรียน

การสำมะโนนักเรียน หมายถึง การสำรวจจำนวนเด็กตามกลุ่มอายุ ทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

แนวดำเนินงาน

1. ประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนรับทราบ นโยบายการรับเด็กเข้าเรียนตามกฎหมาย

2. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน ในการสำมะโนนักเรียนโดยแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมดำเนินงาน คณะกรรมการประกอบ ด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูแนะแนว ครูการศึกษาพิเศษ ผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษา ฯลฯ

3. คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเครื่องมือ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4. กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน

5. เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุป

ข้อเสนอแนะ

1. การสำมะโนนักเรียนเป็นสิ่งแรกที่จะต้องดำเนินการ เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในการรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล รู้จำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

2. ข้อที่พึงระวังในการสำมะโนนักเรียนคือ เครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพจริง จึงควรตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล

(2) การประชาสัมพันธ์

แนวดำเนินการ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์อาจจะประกอบด้วย
ผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูแนะแนว ผู้ปกครอง ผู้นำ
ชุมชน ฯลฯ

2. กำหนดแนวทางปฏิบัติ เช่น เรื่องที่จะประชาสัมพันธ์
รูปแบบ/วิธีการ (หอกระจายข่าว วิทยุท้องถิ่น เอกสารแผ่นพับ ฯลฯ)

3. ดำเนินการตามปฏิทินที่กำหนด

4. ติดตามประเมินและรายงานเป็นระยะตลอดจนนำผลการ
ประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรใช้รูปแบบ/เครื่องมือการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย
2. การประชาสัมพันธ์ควรครอบคลุม ต่อเนื่อง และทั่วถึง
3. การประสานหน่วยงานประชาสัมพันธ์ในท้องถิ่น เช่น หอ
กระจายข่าวของชุมชน วิทยุชุมชน ผู้นำชุมชน ฯลฯ)

(3) การจัดสภาพแวดล้อมฯ ในโรงเรียน

แนวดำเนินการ

1. ศึกษาความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละ
ประเภทๆ เช่น เด็กที่ใช้เก้าอี้ล้อเลื่อนจำเป็นต้องมีทางลาดและ
ห้องน้ำโดยเฉพาะ เด็กที่บกพร่องทางการได้ยินต้องใช้เครื่องช่วยฟัง
ฯลฯ

2. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง
ภาครัฐและเอกชน ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น ฯลฯ

3. มีคณะกรรมการรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดูแล รักษา และอำนวยความสะดวก

4. เป็นข้อมูลในการวางแผนช่วยเหลือเด็ก เช่น การจัดทำ โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนา เด็กทั้ง 4 ด้าน หรือรับการสนับสนุนจากชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท อย่างทั่วถึง

2. พัฒนา ปรับปรุงสิ่งก่อสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องคำนึงถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษบางประเภท

3. ความคุ้มค่าของการลงทุน

(4) การรับ คัดแยกและส่งต่อเด็ก

แนวดำเนินการ

1. โรงเรียนประชาสามัคคีและประกาศรับสมัครเด็กเข้าเรียน

2. โรงเรียนรับเด็กเข้าเรียนและศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเด็ก จากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และสัมภาษณ์เด็ก

3. โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการในการคัดแยกเด็ก ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองเด็ก ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ฯลฯ

4. ใช้เครื่องมือในการคัดแยกเด็กในกรณีที่ยังไม่ทราบความบกพร่อง โดยศึกษาจากเอกสาร

- คู่มือการคัดแยกและส่งต่อคนพิการเพื่อการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ

- แนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

- ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเรื่อง การจัดการศึกษาพิเศษ

- แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก

- เครื่องมือคัดแยกเด็ก เช่น แป้นหมุน 1 (Dial-R)

เครื่องมือคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เครื่องมือทดสอบสติปัญญา
แบบไม่ใช้ภาษา ฯลฯ

5. จัดเข้าชั้นเรียนหรือส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับการ
ฟื้นฟู/รับบริการทางการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะทาง

ข้อเสนอแนะ

1. ในกรณีที่โรงเรียนขาดเครื่องมือหรือบุคลากรในการคัดแยก
ให้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาล
โรงเรียนศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ชมรมผู้ปกครองเด็ก (ชมรม
ผู้ปกครองเด็กออทิสติก) ฯลฯ

2. ในกรณีที่คัดแยกแล้วไม่แน่ใจให้นำเด็กไปตรวจสภาพความ
บกพร่องกับแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ

3. การไม่รับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นการไม่ปฏิบัติ
ตามกฎหมาย

(5) การจัดวางบุคลากรและการพัฒนา

แนวดำเนินการ

1. ประชุมทำความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่าย และ
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน รวมทั้งผู้ปกครองเด็กทั้งหมด

2. แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาครูเข้าสอน อาจจะประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูแนะแนว เป็นต้น

3. ดำเนินการพิจารณาครูผู้สอนที่เหมาะสม โดยพิจารณาครูที่อาลาเป็นอันดับแรกและคำนึงถึงบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์

4. พิจารณามูลค่าการที่จะช่วยจัดกิจกรรมเสริม เช่น กีฬาทำัดดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด เป็นต้น (ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เรื่อง การจัดการศึกษาพิเศษ เล่ม 14 กิจกรรมเสริมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ)

5. พิจารณามูลค่าการที่จะจัดกิจกรรมส่งเสริม เช่น ชมรม/ชุมนุม กลุ่มสนใจ เข้าค่าย ฯลฯ โดยให้ผู้ปกครอง ุชมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุน

6. บุคลากรทุกฝ่ายดำเนินงานในลักษณะทีมงาน

7. ผู้บริหารโรงเรียนให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น จัดเอกสารให้ศึกษา เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง

8. ให้ขวัญกำลังใจแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การยกย่องชมเชย การให้งบประมาณสนับสนุนและดูแลในเรื่องการรับเงิน “พ.ค.ศ.” ของครูที่มีสิทธิจะได้รับตามระเบียบ กค. ว่าด้วยเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของครูการศึกษาพิเศษและครูการศึกษาพิเศษกรณีเรียนร่วม พ.ศ. 2539 และจัดหาแหล่งความรู้หรือ

ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน รวมทั้งจัดตั้ง
อำนวยการความสะดวกและบริการที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมทุกประเภท

9. ให้การส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม
ส่งเสริม และกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้ครูและบุคลากรอื่นๆ เช่น ผู้ปกครองเด็กที่มีความ
ต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมทั้งมี
ส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. กรณีที่โรงเรียนมีครูการศึกษาพิเศษหรือครูอัตราจ้างเฉพาะ
ต้องให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่

3. การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วมแก่ครู และบุคลากรที่
เกี่ยวข้อง

(6) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

แนวดำเนินการ

1. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
ทุกคนให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

2. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะ
บุคคล โดยมีบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่าย
วิชาการ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แพทย์ (ศึกษา
รายละเอียดจากเอกสาร คู่มือการคัดแยกและส่งต่อคนพิการเพื่อการ
ศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ และแนวทางการจัดการเรียนร่วมใน
โรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ)

3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูวางแผนการสอน โดยใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนแม่บท

ข้อเสนอแนะ

1. การให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครอง เด็กแต่ละคน

2. ข้อมูลการคัดแยกเด็กต้องชัดเจนและถูกต้อง

3. การจัดทำแผนการสอน ต้องสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน

4. ควรมีการประเมินและปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง โดยคณะกรรมการ

(7) การกำกับติดตามนิเทศ

แนวดำเนินการ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามและนิเทศ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการเฉพาะด้านการศึกษาพิเศษ และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. คณะกรรมการจัดทำเครื่องมือนิเทศ

3. กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานการกำกับ ติดตาม และนิเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. คณะกรรมการควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. คณะกรรมการกำกับ ติดตาม และนิเทศ การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตลอดจนประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กร

ชุมชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือครูผู้สอน และดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง

3. จัดหาแหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่จะให้บริการ ตลอดจนสถานบริการฝึกอาชีพในท้องถิ่น

4. ให้มีการใช้ทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่า

5. คณะกรรมการกำกับติดตามและนิเทศโดยใช้รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

(8) การประเมินและรายงาน

แนวดำเนินการ

1. ประเมินผลการดำเนินงานโครงการเรียนร่วมในทุกกิจกรรม โดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทนคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ

2. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทราบจุดเด่น จุดด้อย

3. นำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไขในการดำเนินงาน

4. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานการเรียนร่วมเป็นรายปี และวางแผนพัฒนาปีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการประเมิน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องมีความเหมาะสมและมีคุณภาพเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดการเรียนร่วมในลักษณะ “สหกิจ”

ความสำคัญ

การจัดการเรียนร่วมในลักษณะ “สหกิจ” จะมีความสะดวกในการบริหารจัดการ ไม่เพิ่มภาระแก่ผู้สอน เด็กได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ได้รับบริการอย่างต่อเนื่องและเป็นการประหยัดทรัพยากร

ความหมายและขอบข่าย

การจัดการเรียนร่วมในลักษณะ “สหกิจ” หมายถึง การบริหารจัดการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือไม่เกิน 2 ประเภท มีโอกาสได้รับการศึกษาในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งในลักษณะการส่งต่อในกลุ่มโรงเรียนที่จัดเรียนร่วมในพื้นที่เดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน ตำบล กลุ่ม โรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และดำเนินการส่งต่อระหว่างโรงเรียน ตำบล กลุ่มโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

การมีส่วนร่วมของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนร่วมในลักษณะ “สหกิจ” เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนร่วม แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาเด็ก และช่วยเหลือเด็ก

แนวดำเนินงาน

(1) การบริหารจัดการ

1.1 ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา-

แห่งชาติ ที่ต้องการให้เด็กพิเศษทุกคนได้เข้าเรียนและได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

1.2 ตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมขึ้นในโรงเรียน มีผู้บริหารเป็นประธาน ครูการศึกษาพิเศษหรือครูที่มีความรู้ทางการศึกษาพิเศษเป็นกรรมการและเลขานุการ มีผู้แทนของผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เป็นคณะกรรมการ

1.3 ตั้งคณะกรรมการคัดแยกเด็ก ส่วนการวินิจฉัยให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางร่วมเป็นคณะกรรมการ

1.4 เตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

1.5 เตรียมสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

(2) การเรียนการสอน

2.1 ตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและผู้ปกครองนักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการ

2.2 จัดบรรยากาศ/กิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน โดยเน้นการร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ

2.3 ดำเนินการวางแผนช่วยเหลือเด็ก/ส่งเสริมความสามารถเฉพาะทาง เพื่อเตรียมสู่การดำรงชีวิต (วิชาชีพเบื้องต้น)

2.4 จัดทำแผนการสอน/บันทึกการสอน

2.5 กำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล สรุปผลการประเมินแล้วรายงานผลรายปี

(3) กิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน

3.1 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

3.2 สนับสนุนให้ชุมชน กลุ่มสนใจ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง
เข้ามามีบทบาทและสนับสนุน

ข้อเสนอแนะ

1. ประชาสัมพันธ์ด้วยเทคนิค สื่อที่หลากหลายให้ชุมชนเข้าใจ
รับรู้ ตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ
และควรระมัดระวังเรื่องผู้ที่จะเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์

2. ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดวางแผนปฏิบัติการจริงด้วย
เทคนิคต่าง ๆ

3. การวัดผล ประเมินให้มีความสำคัญกับการพัฒนาพฤติกรรม
ของเด็กมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. คู่มือการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา และ
เอกสารการจัดการเรียนแบบสหวิทยาการ ของกองนโยบายและแผน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน
ที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามที่กำหนดไว้ใน
แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่
กำหนด และสามารถพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน
ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน ในการพัฒนา
โรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วมได้แบ่งกิจกรรมด้านการจัดการเรียนรู้
ออกเป็น 2 กิจกรรม ดังนี้

1. การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล
2. การวางแผนพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล

2.1 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan : IEP)

2.2 แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP)

1. การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล

ความสำคัญ การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ในการคัดแยกเด็กเพื่อจัดเข้าห้องเรียนหรือส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยังเป็นข้อมูลที่สำคัญในการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

ความหมายและขอบข่าย การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาเพื่อให้ทราบว่า เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใด มีภูมิหลังอย่างไร มีความสามารถอะไรบ้าง และมีปัญหาที่จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาอย่างไร ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนจัดการเรียนรู้อุปเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษาของเด็กของแต่ละคน

การมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลต้องให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในองค์กรและนอกองค์กรร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรดังกล่าวจำแนกได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน สร้างความตระหนักแก่บุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน ให้มีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูล และให้ข้อมูลในรูปคณะกรรมการ สนับสนุนให้ความร่วมมือ ตลอดจนกำกับ ดูแลช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและประสานกับทุกฝ่าย

2. ครูผู้สอน มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และคัดแยกเด็กเป็นรายบุคคล

3. ผู้ปกครอง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก

4. ผู้นำชุมชน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการให้ข้อมูลนักเรียน

5. ผู้เชี่ยวชาญ ให้การแนะนำในการใช้เครื่องมือคัดแยก

6. แพทย์ ให้ข้อมูลทางการแพทย์ และการวินิจฉัยเด็ก

7. บุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แนวการดำเนินงาน การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครู ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระดับโรงเรียน เพื่อรับผิดชอบ

2. จัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

3. วิเคราะห์ข้อมูล และจัดระบบข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

1. ให้คำนึงถึงความเหมาะสมของเครื่องมือและการใช้เครื่องมืออย่างถูกต้องตามหลักการ

2. มีข้อมูลที่พอเพียงต่อการทำความเข้าใจเด็ก เพื่อการคัดแยกเด็กได้ถูกต้อง

2. การวางแผนพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล

2.1 โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

ความสำคัญ การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนต้องมีข้อมูลรายละเอียดที่สามารถรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลอย่างชัดเจนถูกต้อง เพื่อจะนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กเป็นรายบุคคล ในการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ความหมายและขอบข่าย แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายถึง รายละเอียดซึ่งกำหนดเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นเฉพาะบุคคล ซึ่งจัดทำในรูปคณะกรรมการ และผู้ปกครองให้ความเห็นชอบ

การมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะจัดทำในรูปคณะกรรมการอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง นักเรียน แพทย์ นักจิตวิทยา หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะที่มีในพื้นที่ที่สามารถขอความร่วมมือได้

แนวดำเนินงาน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ และความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยปกติจะเป็นแผนระยะยาว 1 ปี และมีการทบทวนทุกภาคเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางการ ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการในการคัดแยกเด็กและจัดทำ ข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล

1.2 ประสานงานผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.3 จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ อุปกรณ์ที่กำหนด ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

1.4 ส่งเด็กไปรับบริการที่จำเป็นเพิ่มเติม

1.5 นิเทศ ติดตามผลการใช้โปรแกรมการศึกษาเฉพาะ บุคคล

2. ครูผู้สอน

2.1 จัดทำข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล

2.2 ร่วมจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

2.3 ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเด็กที่รับผิดชอบ หรือขอคำแนะนำปรึกษาจากครูการศึกษาพิเศษ

2.4 ส่งต่อเด็กรับบริการพิเศษจากห้องเสริมวิชาการ

2.5 ประเมินและปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาเฉพาะ บุคคลร่วมกับคณะกรรมการ

3. ผู้ปกครอง

- 3.1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
- 3.2 ร่วมจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 3.3 ประสานกับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง

4. ผู้เกี่ยวข้อง

ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำครู ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. รวบรวมข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กจากหลายแหล่ง ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนและครบถ้วน
2. ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

2.2 แผนการสอนเฉพาะบุคคล

ความสำคัญ แผนการสอนเฉพาะบุคคลเป็นรายละเอียดของกิจกรรมที่จะพัฒนาเด็กแต่ละคน ให้บรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

ความหมายและขอบข่าย แผนการสอนเฉพาะบุคคล คือ การนำจุดประสงค์ เนื้อหาที่กำหนดไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล มาแบ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ ที่จะฝึกหรือพัฒนาตามขั้นตอนหรือตามลำดับความยากง่ายที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละคน

การมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จัดทำตามที่กำหนดไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งแต่ละฝ่ายควรมีบทบาท ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน

- 1.1 ให้ความร่วมมือสนับสนุน
- 1.2 ประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 กำกับ ดูแล อำนวยความสะดวก

2. ครูผู้สอน

- 2.1 จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลให้สอดคล้องกับโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 2.2 ขอคำปรึกษาแนะนำจากครูการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญ
- 2.3 ดำเนินการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผน
- 2.4 วัดผล และประเมินผล
- 2.5 ปรับปรุงและรายงานผล

3. ผู้เกี่ยวข้อง

- 3.1 ผู้ปกครอง ติดต่อประสานงานกับครูผู้สอนและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง
- 3.2 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้คำแนะนำ เสนอแนะกับครูผู้สอนหรือโรงเรียน
- 3.3 ผู้เชี่ยวชาญให้การช่วยเหลือเด็กกรณีที่โรงเรียนส่งต่อเพื่อรับการบำบัด
- 3.4 ติดต่อประสานงานระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง

แนวดำเนินงาน

1. ครูผู้สอนศึกษารายละเอียดที่กำหนดในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนทุกคนที่รับผิดชอบ

2. จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลตามที่กำหนดในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

3. กำหนดองค์ประกอบและสถานการณ์ที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

4. ดำเนินการจัดกิจกรรม วัดผล และประเมินผลตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล จะต้องสอดคล้องตามที่กำหนดไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

2. ในกรณีที่เรียนร่วมเป็นการนำเด็กหลายๆ ประเภทมาอยู่ร่วมกัน ครูผู้สอนอาจไม่สามารถจัดกิจกรรมตามที่กำหนดในแผนการสอนเฉพาะบุคคล

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาของแต่ละคน

3. การประเมิน ปรับปรุงและรายงาน

ความสำคัญ การประเมิน ปรับปรุงและรายงาน มีความสำคัญยิ่งเพราะจะทำให้รู้ความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่าได้รับการพัฒนาครบทุกด้านตามศักยภาพ และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามที่กำหนดไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นผลทำให้ชุมชนให้การยอมรับและพึงพอใจ และให้

ความร่วมมือกับโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งจะเป็นขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงานของผู้บริหารและครูผู้สอนมากขึ้น อีกทั้งผู้ปกครองก็จะมี ความมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตรหลานและลดความวิตกกังวล

ความหมายและขอบข่าย การประเมิน ปรับปรุงและรายงาน หมายถึง การติดตามความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามที่กำหนดไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล มีการพัฒนาปรับปรุงและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

การมีส่วนร่วมของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประเมิน ปรับปรุงและรายงาน บุคคลสำคัญที่จะทำให้การประเมินปรับปรุงและรายงานบรรลุตามโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนิเทศติดตาม กำกับและนำผลมาพัฒนาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ในส่วนของครูผู้สอนจะต้องศึกษาเรื่องที่จะประเมินจัดทำเครื่องมือ และกำหนดวิธีการ ตลอดจนดำเนินการตามที่วางไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล และนำผลมาพัฒนาปรับปรุงโปรแกรม การศึกษาเฉพาะบุคคล และรายงานความก้าวหน้า ในส่วนของผู้ปกครอง และจะต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้ และช่วยพัฒนาความก้าวหน้าของเด็ก และให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวเด็ก ซึ่งผู้เชี่ยวชาญไม่ว่าจะเป็นนักการศึกษาหรือแพทย์ ก็สามารถที่จะให้ข้อเสนอแนะให้ความช่วยเหลือในการประเมินและปรับปรุงได้

แนวดำเนินงาน

1. ดำเนินการวัดประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามที่กำหนดไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

2. นำผลการประเมินของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาปรับปรุงการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

3. รายงานความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการที่จัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล และนำผลมาพัฒนาปรับปรุงในส่วนที่บกพร่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรประเมิน รายงาน ให้สอดคล้องตามสภาพจริง
2. ไม่ควรยึดการวัดประเมินผลตามเด็กปกติ
3. ไม่นำผลการประเมินของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปเปรียบเทียบกับเด็กปกติ

เครื่องมือ/เอกสาร

1. เครื่องมือประเมินที่ครูผู้สอนเป็นผู้จัดทำตามที่กำหนดไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล
2. แบบคัดแยกจาก (หนังสือคู่มือการคัดแยกและการส่งต่อคนพิการเพื่อการศึกษา หน้า 40-67)
3. เครื่องมือคัดแยกเด็กปั้นหมุน 1 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร) พัฒนาจากเครื่องมือ Dial-R
4. เครื่องมือคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของ ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม พัฒนาจากเครื่องมือของแมคคาร์ธี
5. แบบสำรวจปัญหาทางการเรียนรู้ของ ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู

6. แบบทดสอบทางเชาว์ปัญญาของ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่น-
จันทร์ หรือของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
7. แบบบันทึกการซักประวัตินักเรียน

ส่วนที่ 4

กิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ เพื่อการเรียนร่วม

ความเป็นมา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินงานจัดการเรียนร่วมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2523 ที่ผ่านมาเป็นดำเนินงานในลักษณะของโครงการพิเศษ มีหลายพื้นที่ที่สามารถดำเนินงานได้ดีมีผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคม แต่ในหลายพื้นที่ยังไม่สามารถดำเนินงานได้เท่าที่ควร อันเนื่องมาจากปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดหลายประการ การจัดการเรียนร่วมยังไม่มีระบบและรูปแบบที่แน่นอน ยังมีข้อจำกัดที่ต้องแก้ไข และต้องพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของชาติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วมขึ้น โดยคาดหวังว่ายุทธศาสตร์ดังกล่าวจะช่วยให้สามารถพัฒนาการจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพได้ ทั้งนี้จะเริ่มจากโรงเรียนที่อาสาสมัครจะเข้าร่วมการพัฒนาแล้วจึงจะขยายการดำเนินงานให้โรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน ในลักษณะของภาระงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของโรงเรียน นำไปสู่การจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิผลและยั่งยืน

2. โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน จะเป็นต้นแบบในการเรียนรู้และขยายผล

กลุ่มเป้าหมาย

โรงเรียนที่อาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 โรงเรียน (16 จังหวัด)

ภาคเหนือ (5 จังหวัด) ได้แก่ น่าน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน
อุดรดิตถ์ และพิษณุโลก

ภาคกลาง (5 จังหวัด) ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม
สุพรรณบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา

ภาคตะวันออก/เฉียงเหนือ (4 จังหวัด) ได้แก่ บุรีรัมย์ ขอนแก่น
ชัยภูมิ นครราชสีมา

ภาคใต้ (2 จังหวัด) ได้แก่ กระบี่ และสตูล

กิจกรรม

กิจกรรมในการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

PHASE 1 คิดและวางแผนร่วมกัน

นำเสนอแนวคิดในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียน-

ร่วม วางแผนพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ระหว่างโรงเรียน และเครือข่าย
ในพื้นที่ วันที่ 21-23 มิถุนายน 2543

ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัด ศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่
รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษของโรงเรียนที่อาสาลมคร ผู้แทน
หน่วยงานเครือข่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน

PHASE 2 รู้แล้วลงมือทำ

การนำยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียน-
ร่วม ไปปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2543

PHASE 3 เรียนรู้ร่วมกัน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมสรุปบทเรียนจากการลงมือ
ทำจริง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนางานต่อ และศึกษาวิธีการจัดทำ
รายงาน (เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ) เดือนกันยายน 2543

บรรณานุกรม

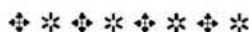
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ธรรมนูญโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.

โครงการรุ่งอรุณ, สำนักงาน. เอกสารคู่มือ เล่มที่ 2 การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางโครงการรุ่งอรุณ. กรุงเทพฯ : แปลน พรินต์ติ้ง, 2542.

พญาไท, โรงเรียน. ธรรมนูญโรงเรียนพญาไท ฉบับที่ 2 (2543-2545). สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, กรุงเทพฯ (อัดสำเนา)

อรศรี งามวิทยาพงศ์. แนวคิดพื้นฐานในการจัดตั้งและดำเนินการโครงการรุ่งอรุณ : ยุทธศาสตร์ใหม่ทางการศึกษา เพื่ออนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : แปลนพรินต์ติ้ง, 2542.

ภาคผนวก

@ ตัวอย่างธรรมเนียมโรงเรียนพญาไท

@ รายชื่อคณะทำงานจัดทำเอกสาร

(ตัวอย่าง)

ธรรมนูญโรงเรียนพญาไท

(ธรรมนูญโรงเรียนพญาไท ที่นำมาเป็นตัวอย่างนี้ ได้นำมาเพียงบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเท่านั้น รายละเอียดต่างๆ สามารถศึกษาได้จากธรรมนูญโรงเรียนฉบับสมบูรณ์)

ภาพรวมของโรงเรียน (School Profile)

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

ภายในปีการศึกษา 2545 การจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมและประถมศึกษาของโรงเรียนพญาไท ผู้เรียนจะต้องเป็นคนดี คนเก่ง แข็งแรง มีการเรียนรู้ที่ยั่งยืน มีการเคารพและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีทักษะในการตัดสินใจ มีความก้าวหน้า มีมาตรฐานในระดับสากล มีความทันสมัย และมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

นโยบายของโรงเรียนพญาไท

1. ส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนให้ดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานทั้งระดับชาติ และระดับสากล โดยเน้นการจัดการศึกษาเด็กในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับ ประถมศึกษา และเด็กพิเศษเรียนร่วมได้มีโอกาสเข้าเรียน เพื่อรับการศึกษาอย่าง มีคุณภาพในระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เท่าเทียม เป็น ธรรม และปลอดภัยทุกคน

2. พัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ และหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชนโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึง ความแตกต่างและความต้องการของเด็ก สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสุขต่อการเรียนรู้ สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมมุ่งเน้นให้พัฒนาด้านตาม ศักยภาพ สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุข ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและ สังคม

3. สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนมีความก้าวหน้าในอาชีพ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีวิสัยทัศน์ที่ลุ่มลึก กว้างไกล เพียบพร้อมด้วยจรรยาบรรณ อุดมการณ์ อุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่ มีขวัญกำลังใจ รวมทั้งการได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม พอเพียง

4. สนับสนุนให้มีการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องให้สามารถ ใช้การได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อ ต่อการจัดการเรียนการสอน มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงามและปลอดภัย มี อุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การจัดหาเทคโนโลยี ทางการศึกษาที่เหมาะสมทันสมัย และห้องปฏิบัติการอย่างครบถ้วน รวมทั้งการ จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างพอเพียง เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นต้น

5. ส่งเสริมให้ชุมชน ท้องถิ่น กลุ่มบุคคล องค์กรอื่น ได้มีโอกาสเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยการสร้างเครือข่ายและสัมพันธภาพอันดีต่อกัน เน้นระบบการวางแผนการนิเทศ การติดตามประเมินผล และการรายงานต่อ

ชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง, ตลอดจนสาธารณชนทั่วไป รวมทั้งการจัดให้มีเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

เป้าหมายของโรงเรียน (School Goals)

1. เป้าหมายด้านการบริหารและการจัดการ

- 1.1 บริหารงานเพื่อยกระดับมาตรฐานของโรงเรียนให้เข้าสู่มาตรฐานสากล ISO 9000
- 1.2 จัดทำสำนักงานให้เป็นปัจจุบัน ทันสมัย ใช้เทคนิคการบริหารจัดการและเทคโนโลยีสมัยใหม่
- 1.3 จัดการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	ผลสำเร็จ
1. ปฏิรูประบบการบริหารงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	1. พัฒนาระบบการบริหารงานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยให้ระบบการบริหารงานตามมาตรฐานสากล ISO 9002 : 1994	1. โรงเรียนได้รับการประกันคุณภาพระบบการบริหารงานตามมาตรฐานสากล ISO 9002
2. จัดทำสำนักงานให้เป็นปัจจุบัน ทันสมัย โดยใช้เทคนิคและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ	2. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัย เพื่อกำหนดแผนการบริหารให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องเป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการใช้งาน	2. โรงเรียนมีระบบข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ทันสมัย แปลกใหม่ และเกิดประโยชน์ต่อการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	ผลสำเร็จ
3. พัฒนาระบบการวางแผนให้มีคุณภาพและใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหาร และกำกับการปฏิบัติงาน	3. สัมรวจสภาพปัญหาความต้องการจำเป็นในการวางแผนการพัฒนาในระยะยาวเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาฉบับที่ 8 (2540-2544) และแผนปฏิบัติการประจำปี	3. การบริหารงานทั้งระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจน มีความต่อเนื่อง และรัดกุม
4. จัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	4. พัฒนาคู่มือเรียนและแหล่งความรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	4. ครูได้ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในโรงเรียน
5. ปฏิรูปการเรียนรู้ระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา	5. พัฒนาครูแกนนำ เพื่อทำการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน	5. ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและเรียนรู้ตามสภาพจริง
6. พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สกลสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา	6. ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพทั้งระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา	6. ครูแกนนำปฏิรูปขยายเครือข่ายภายในโรงเรียนได้ ๑ : ๑ ในระยะ 5 เดือน

2. เป้าหมายด้านหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน

2.1 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา

โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่ผู้ปกครองมีความพร้อมทั้งในด้านฐานะความเป็นอยู่ อาชีพการงาน และส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับดี จึงมีความต้องการให้บุตรหลานมีประสบการณ์การเรียนรู้กว้างขวางนอกเหนือจากหลักสูตรที่กรมวิชาการกำหนด โรงเรียนจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชน ปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข จัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(รายละเอียด เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และผลสำเร็จ)

2.2 การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

การพัฒนาเด็กสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น จำเป็นต้องส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายคุณภาพของโรงเรียน คือมุ่งมั่นที่จะเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะ เพื่อจะได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

(รายละเอียด เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และผลสำเร็จ)

2.3 การจัดการเรียนการสอนการศึกษาพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	ผลสำเร็จ
จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ ให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ	1. พัฒนาครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้มีความรู้ ความสามารถ และเทคนิควิธีสอน โดยประชุม การนิเทศ สัมมนา ศึกษาดูงาน 2. จัดสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีที่ทันสมัย	- เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสสำเร็จหลักสูตรประถมศึกษา ครุมีสี่และเทคโนโลยี ช่วยสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของ เด็กแต่ละบุคคล

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	ผลสำเร็จ
	สนับสนุนการสอนอย่างเหมาะสม 3. จัดให้มีการเรียนการสอนโดยใช้แผนการศึกษารายบุคคล ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล ให้สอดคล้องกับแผนการสอนรายบุคคล 4. จัดให้นักเรียนที่มีการพัฒนาที่เหมาะสมได้เข้าเรียนรวมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาและบางเวลาตามความพร้อมของแต่ละบุคคล	- ผู้ปกครองมีความพึงพอใจกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

จุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (School Priorities)

1. จุดเน้นด้านการบริหาร และการจัดการ.....
2. จุดเน้นด้านหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน
 - 2.1 ระดับประถมศึกษา..... (รายละเอียด).....
 - 2.2 เด็กระดับก่อนประถมศึกษา..... (รายละเอียด).....
 - 2.3 พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

สภาพปัญหาและความจำเป็น

ปัจจุบันภาครัฐได้เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความพิการทั้งด้านสมองและด้านร่างกายมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนพญาไทมีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และเด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้การศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยจัดการเรียนการสอนใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) โดยนำมาปรับแผนการสอนเป็นแผนการสอนรายบุคคล (IEP) ที่เหมาะสม เพื่อลดภาระสังคม แต่สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 2 มาตรา 10 วรรค 2

ลักษณะของกิจกรรม

1. พัฒนาครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการจัดอบรมกับการเขียนแผนการสอนรายบุคคล (IEP)
2. จัดสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีใหม่ๆ ประกอบการเรียนการสอน
3. จัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยปรับหลักสูตรที่เหมาะสมกับนักเรียนรายบุคคล
4. จัดให้มีการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ทั้งเต็มเวลา บางเวลา และชั้นเรียนพิเศษแบบคู่ขนานกับชั้นเรียนปกติ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เช่นเดียวกับเด็กปกติ

ยุทธศาสตร์	ปีการศึกษา 2543	ปีการศึกษา 2544	ปีการศึกษา 2545
พัฒนาเด็กที่มี ความต้องการ พิเศษ	1. ส่งครูผู้สอนการศึกษาพิเศษเข้ารับการอบรม การเขียนแผนการสอนรายบุคคล 2. จัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยสอน 3. จัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) 4. จัดให้นักเรียนที่มีความพร้อมทางปัญญาเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนชั้นปกติ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 เต็มเวลาและบางเวลา ในวิชาพิเศษ	1. พัฒนาครูผู้สอนการศึกษาพิเศษเข้ารับการอบรมสัมมนา กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. จัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยสอน 3. จัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) 4. จัดให้นักเรียนที่มีความพร้อมด้านสติปัญญาเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนชั้นปกติ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 เต็มเวลาและบางเวลา ในวิชาพิเศษ	1. พัฒนาครูผู้สอนการศึกษาพิเศษเข้ารับการอบรมสัมมนา กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. จัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยสอน 3. จัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) 4. จัดให้นักเรียนที่มีความพร้อมด้านสติปัญญาเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนชั้นปกติ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 เต็มเวลาและบางเวลา ในวิชาพิเศษ

ยุทธศาสตร์	ปีการศึกษา 2543	ปีการศึกษา 2544	ปีการศึกษา 2545
	5. จัดชั้นเรียนการศึกษาพิเศษให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทั้งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และบกพร่องทางการได้ยิน	5. จัดชั้นเรียนการศึกษาพิเศษให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทั้งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และบกพร่องทางการได้ยิน	5. จัดชั้นเรียนการศึกษาพิเศษให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทั้งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และบกพร่องทางการได้ยิน

3. จุดเน้นด้านกำกับ ตรวจและรายงาน

เร่งรัด การตรวจ ติดตาม ประเมินผล นิเทศงานอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ

สภาพปัจจุบัน

โรงเรียนพญาไทเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก ครูส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีความพร้อมของครูในการพัฒนาตนเองมีมาก ฝ่ายบริหารโรงเรียนตระหนักในความสำคัญของการนิเทศในฐานะเป็นเครื่องมือในการเร่งรัด ตรวจ ติดตาม และประเมินผลเพื่อควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษา จึงกำหนดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อยกมาตรฐานประสิทธิภาพบุคลากรซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานในการจัดปัจจัยที่เกื้อต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ลักษณะกิจกรรม

โรงเรียนพญาไทมีการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในหลายรูปแบบทั้งในลักษณะของการนิเทศรายบุคคล การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศทางตรง และการนิเทศทางอ้อม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

โรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการนิเทศ กำกับ และติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์	ปีการศึกษา 2543	ปีการศึกษา 2544	ปีการศึกษา 2545
ยกระดับมาตรฐานระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานทุกงานทั้งงานประจำและโครงการ มีการกำกับงานสม่ำเสมอประเมินผลการปฏิบัติงาน และสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ	1. นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของ ฝ่ายบริหาร การจัดการเรียนการสอน และให้รายงานการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาของโรงเรียนทุกโครงการทุกภาคเรียน 2. พัฒนาประสิทธิภาพของผู้นิเทศเพื่อเพิ่มคุณภาพของการนิเทศภายใน	1. นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของ ฝ่ายบริหาร การจัดการเรียนการสอน และให้รายงานการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาของโรงเรียนทุกโครงการทุกภาคเรียน 2. พัฒนาประสิทธิภาพการนิเทศทางอ้อมควบคู่กับการนิเทศรายบุคคล	1. นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของ ฝ่ายบริหาร การจัดการเรียนการสอน และให้รายงานการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาของโรงเรียนทุกโครงการทุกภาคเรียน 2. ใช้เทคนิคและกลวิธีการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการนิเทศเพื่อการนิเทศ

แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

1. หลักสูตรปฐมวัย..... (รายละเอียด)

2. หลักสูตรระดับประถมศึกษา..... (รายละเอียด)

3. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนจัดการศึกษาให้ในหลายลักษณะ ดังนี้

3.1 จัดห้องเรียนเป็นชั้นเรียนเฉพาะ เป็นห้องเรียนพิเศษครบทุกระดับชั้น โดยจัดเป็นชั้นเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

3.2 จัดเข้าชั้นเรียนร่วม โดยจัดนักเรียนการศึกษาพิเศษไปเรียนรวมเต็มเวลาในชั้นเรียนนักเรียนปกติ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โดยเรียนร่วมตลอดปีการศึกษา และ/หรือจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.3 จัดนักเรียนไปเรียนร่วมบางเวลา ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โดยจัดให้เรียนร่วมในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ

4. การจัดการเรียนการสอนเสริมพิเศษ

4.1 จัดให้นักเรียนมีโอกาสรียนเสริมหลังเลิกเรียนในวิชาที่โรงเรียนกำหนดขึ้นในแต่ละภาคเรียน/ปีการศึกษา

4.2 นักเรียนชั้นปกติประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดกิจกรรมการสอนเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนเก่งและจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน โดยจัดตามโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี แต่ละปีการศึกษา

+++++

รายชื่อคณะกรรมการจัดทำเอกสาร

ที่ปรึกษา

1. ดร.เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	เลขาธิการคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ
2. นายปริญญา กรวยทอง	รองเลขาธิการคณะกรรมการ-
การการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู	ภาควิชาการศึกษาพิเศษ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ
4. นายอุบล เล่นวารี	ผู้อำนวยการสำนักนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา

คณะกรรมการพิจารณากรอบแนวทางการพัฒนา

1. นายดิลก พัฒน์วิชัยโชติ	ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดสุพรรณบุรี
2. ว่าที่ ร.ท.กวี เพ็งศรี	ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดบุรีรัมย์
3. นายนิยม ศรีวิเศษ	ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดขอนแก่น

4. นายลือชัย ชูนาคา หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
สพจ.นครสวรรค์
5. นายประเสริฐ สุภิกฤษ์ ศึกษาานิเทศก์ สพจ.นครสวรรค์
6. นางวิลาสินี เอกปัทมา ศึกษาานิเทศก์ สพอ.ลาดยาว
สพจ.นครสวรรค์
7. นายสุรพงษ์ ไฉตพินธุ ศึกษาานิเทศก์ สพจ.นครปฐม
8. ดร.เกตุมณี มากมี ศึกษาานิเทศก์ สพจ.เชียงใหม่
9. นายสุทิน ร่มเย็น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านริมใต้
สพอ.แมริม สพจ.เชียงใหม่
10. นายนิกร จันทรประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดช้างเคียน
สพอ.เมืองเชียงใหม่ สพจ.เชียงใหม่
11. นางศุภิกานต์ ธิแจ้ อาจารย์ 2 โรงเรียนวัดช้างเคียน
สพอ.เมืองเชียงใหม่ สพจ.เชียงใหม่
12. นายองอาจ กวีวัฒน์ ศึกษาานิเทศก์ สพจ.แม่ฮ่องสอน
13. นายสมเกียรติ รัตนวิฑูรย์ ศึกษาานิเทศก์ สพจ.น่าน
14. นายสัมภาษณ์ ปลอดขาว ศึกษาานิเทศก์ สพจ.สตูล
15. นายสนาน สุวรรณละออง ศึกษาานิเทศก์ สพอ.ละงู สพจ.สตูล
16. นายจำลอง คำอำไพ ผู้อำนวยการโรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง 6
สปก.มะนัง สพจ.สตูล
17. นางสาวสุภาภรณ์ พุทธสุภา อาจารย์ 2 โรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง 6
สปก.มะนัง สพจ.สตูล
18. นางสาวฐานิยา บุญเกียรติ ศึกษาานิเทศก์ สพจ.กระบี่
19. นางวาสนา เลิศศิลา ศึกษาานิเทศก์ สปก.ทม.

20. นายบุญธรรม ทองไกร ผู้อำนวยการโรงเรียนบางบัว
สป.กทม.
21. นายสำราญ เจริญพัคตร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพญาไท
สป.กทม.
22. ว่าที่ ร.ต.บุญเลิศ บุญพะเนียด ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนัง
สป.กทม.
23. นางสาวระวี วาจาอุธ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมหาบุศย์
สป.กทม.
24. นางรัตนา อรรถเศรษฐัง อาจารย์ 2 โรงเรียนราชวินิต
สป.กทม.
25. นางอัจฉราวรรณ มะกาเจ ศึกษานิเทศก์ สปอ.พระประแดง
สปจ.สมุทรปราการ
26. นางสาวสมนึก ชูปานกลีบ อาจารย์ 2 โรงเรียนวัดเพรียง
สปอ.เมืองเพชรบุรี สปจ.เพชรบุรี
27. นางสาวอรุณี สุกสุข นักวิชาการศึกษา สำนักนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.
28. นางพวงเพชร กันยาบาล นักวิชาการศึกษา สำนักนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.
29. นางสาวสิริมา หมอนไหม นักวิชาการศึกษา สำนักนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.
30. นางกรแก้ว ถนอมกลาง นักวิชาการศึกษา สำนักนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.

31. นางสาวอนงค์ ผดุงชีวิต	นักวิชาการศึกษา สำนักนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.
32. นางสาวสายพิน สุญย์ขัน	สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐาน
การศึกษา สปช.

คณะทำงานจัดทำเอกสาร

1. นายติลก พัฒน์วิชัยโชติ	ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดสุพรรณบุรี
2. ว่าที่ ร.ท.กวี เพ็งศรี	ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดบุรีรัมย์
3. นายนิยม ศรีวิเศษ	ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดขอนแก่น
4. นายลือชัย ชูなか	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
สพจ.นครสวรรค์
5. นายประเสริฐ สุภักษ์	ศึกษานิเทศก์ สพจ.นครสวรรค์
6. นางวิลาสินี เอกปัทมา	ศึกษานิเทศก์ สพอ.ลาดยาว
สพจ.นครสวรรค์
7. นายสุรพงษ์ โลหิตพินธุ	ศึกษานิเทศก์ สพจ.นครปฐม
8. ดร.เกตุมณี มากมี	ศึกษานิเทศก์ สพจ.เชียงใหม่
9. นายองอาจ กวีวัฒน์	ศึกษานิเทศก์ สพจ.แม่ฮ่องสอน
10. นายสมเกียรติ รัตนวิฑูรย์	ศึกษานิเทศก์ สพจ.น่าน
11. นายสัมภาษณ์ ปลอดขาว	ศึกษานิเทศก์ สพจ.สตูล
12. นายสนาน สุวรรณละออง	ศึกษานิเทศก์ สพอ.ละงู สพจ.สตูล

13. นางสาวฐานิยา บุญเกียรติ ศึกษาานิเทศก์ สป.จ.กระบี่
14. นางสาวนา เลิศศิลป์ ศึกษาานิเทศก์ สป.กทม.
15. นายสำราญ เจริญพัทธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพญาไท
สป.กทม.
16. ว่าที่ ร.ต.บุญเลิศ บุญพะเนียด ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนึ่ง
สป.กทม.
17. นางสาวอรุณี สุกสุข นักวิชาการศึกษา สำนักงานนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.
18. นางพวงเพชร กันยาบาล นักวิชาการศึกษา สำนักงานนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.
19. นางสาวสิริมา หมอนไหม นักวิชาการศึกษา สำนักงานนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.
20. นางกรแก้ว ถนอมกลาง นักวิชาการศึกษา สำนักงานนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.
21. นางสาวอนงค์ ผดุงชีวิต นักวิชาการศึกษา สำนักงานนิเทศและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษา สปช.
22. นางสาวสายพิณ สุญย์ขัน สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐาน
การศึกษา สปช.

บรรณาธิการ นางสาวสิริมา หมอนไหม

จัดพิมพ์เอกสาร นางสาวสุธิดา บุญชู

ปก นายสุวิทย์ ปู่ทอง